

Бланк-заявка пропозиції (проекту), реалізація якої відбуватиметься за рахунок коштів громадського бюджету (бюджету участі) у місті Чернігові на 2021 рік та список мешканців міста Чернігова, які підтримують цю пропозицію (проект)

Ідентифікаційний номер проекту (вписує уповноважений робочий орган)	60
--	-----------

Примітка: пункти, зазначені „*” є обов'язковими для заповнення!

1.* Назва проекту (не більше 15 слів):

«Булінг в школі: хто є стрілок, а хто – мішень?» - інтерактивні заходи з практичними вправами та теоретичною частиною, проти булінгу вчителів.

2.* Вид проекту (необхідне підкреслити і поставити знак „x”, який вказує тип проекту):

проект: малий великий

Проект буде реалізовано на території міста Чернігова (впишіть назву житлового масиву/мікрорайону):

Проект буде реалізовано на території міста Чернігова або онлайн (у разі необхідності карантинних обмежень, або інших форс- мажорних станів – реалізація онлайн або малими групами, згідно карантинних обмежень)

3.* Адреса, назва установи/закладу, будинку:

Приміщення навчальних закладів міста Чернігова, або інше загальнодоступне орендоване приміщення, або платформа онлайн (наприклад, ZOOM, Google або інша).

Досягнуто попередні домовленості з такими школами та навчальними закладами міста Чернігова: №№ 1, 3, 20, 21, 13, 2, Чернігівським навчально-реабілітаційним центром №2" Чернігівської міської ради. Крім того, зазначимо, що по результатам презентації проекту в 2019 році, ми отримали багато запрошень, а також схвальні відгуки учасників. За потребою, зробимо письмове оформлення домовленостей.

4.* Короткий опис проекту (не більше 50 слів)

Даний проект спрямований в першу чергу на захист і підтримку вчителів в ситуаціях булінгу з боку учнів, батьків. Проведення одноразових тренінгів тривалістю 1-1,5 годин для учнів, батьків і вчителів тривалістю в 1,5 години з метою дослідження проявів булінгу в Чернігові (в разі карантинних обмежень –групами до 10 осіб, або онлайн), запобігання явищу булінгу вчителів у навчальних закладах, захисту прав та допомоги педагогам, виховання учнів та покращення перебігу навчального процесу, виховання дітей в руслі взаємоповаги.

5. Опис проекту (*примітка: опис проекту не повинен містити вказівки на суб'єкт, який може бути потенційним виконавцем проекту*):

Булінг в освітньому середовищі – це складне й багатоаспектне явище. Даний проект спрямований в першу чергу на захист і підтримку вчителів в ситуаціях булінгу з боку учнів, батьків.

Тема булінгу постає предметом підвищеного інтересу з боку ЗМІ, громадськості, держави. Активно розроблюються і впроваджуються в практику освітнього процесу програми, спрямовані на подолання булінгу серед підлітків, тематика профілактики булінгу включено до лекційних курсів підвищення кваліфікації вчителів, батьки створюють групи попередження булінгу в школі. Проте, поза увагою продовжує залишатись питання булінгу по відношенню до вчителів. Загальновідомим є акт, що лише вчитель, який почувається вільно і безпечно може виховати учня, який буде поважати себе і свободу інших, саме така поведінка створює фундамент розвитку демократичного суспільства. Тому актуально і необхідно проводити заходи спрямовані на профілактичну роботу, та здобуття знань та отримання навичок з обома сторонами явища – як учнями, так і вчителями. Також перед проведенням безпосередньо тренінгів в школах, планується глибоке дослідження явища булінгу в чернігівських школах для доповнення та конкретизації ситуації в Україні в цілому і для розробки плану викорінення такої проблеми.

Головний очікуваний результат реалізації проекту – створення психологічно безпечного освітнього середовища для педагогічних працівників, підвищення статусу вчителя, виховання поваги в учнів до професії та в цілому до процесу отримання знань.

Проект несе в собі декілька завдань:

Проведення діагностичного дослідження

- Ознайомлення учасників освітнього процесу, громадськості з аналізом результатів дослідження рівня психологічної безпеки педагогічних працівників в закладах освіти. (див. Додаток №3), достовірною науковою інформацією.
- Проведення тренінгів з учнями, їх батьками для запобігання поширенню булінгу в школі та ускладнення дослідженого рівня проблеми.
- Надання психологічної та юридичної допомоги вчителям щодо протидії випадкам булінгу (шляхом проведення тренінгів, круглих столів, зустрічей з фахівцями).
- Висвітлення проблеми у ЗМІ та (або) соцмережах

Пропоную провести:

1. Інтерактивні тренінги для учнів середньої та старшої школи, в навчальних закладах міста Чернігова (актові зали, аудиторії) або в іншому орендованому приміщенні, або онлайн.
2. Тренінги з вчителями щодо їх ефективної поведінки та дій у випадку зустрічі з явищем булінгу від учнів.

3. «Зустріч за кавою» після тренінгу (або до) – можливість створення неформального, відкритого середовища для обміну думками та станами. (Не кожного заходу, за можливістю організації по часу та умовам)
4. У разі карантинного стану або інших форс- мажорних обставин –проведення на онлайн платформі або малими групами, згідно обмежень.
5. Досягнуто попередні домовленості з навчальними закладами міста Чернігова: №№ 1, 3, 20, 21, 13, 2, Чернігівським навчально-реабілітаційним центром №2" Чернігівської міської ради. За потребою, зробимо письмове оформлення домовленостей. Крім того, хочемо зазначити, що по результатам презентації проекту в 2019 році, ми отримали відразу багато запрошень до закладів міста, а також схвальні відгуки учасників. Тож ми впевнені в зацікавленості громади.

Програма має бути розроблена і реалізована вже наявною групою тренерів з 3 чоловік, які зможуть протягом року провести заходи в кожному з означених місць. Будуть розроблені та використані вже існуючі нароби для проведення таких навчальних тренінгів (див. Додаток №2).

До роботи команди буде залучено тренерів, один з яких кандидат психологічних наук (див. Додаток №1), (для безпосереднього проведення тренінгу з цільовою аудиторією), менеджера (з метою організації процесу, а саме – зв'язок з закладами щодо дат та часу проведення, координація роботи всіх учасників процесу, організація замовлення приміщення чи платформи онлайн, розробка та погодження рекламних матеріалів, замовлення, підготовка, передача та контроль оплати рахунків, договорів, актів, підготовка приміщень до тренінгів, супровід заходів, співпраця з органами міської ради тощо).

Маємо домовленості з спеціалістами тренерами, психологами–практиками, юристами та менеджером, які мають відповідну освіту та досвід успішного проведення проектів. Є позитивний відгук від шкіл, щодо зацікавленості в програмі. Проводилося анкетування щодо актуальності питання в 5 школах Чернігова (див. Додаток №3).

Формат: заходи з практичними та ігровими вправами та теоретичною частиною тривалістю 1 -1,5 години, за можливістю, інтерактивні. Доведено, що в такому форматі учасники якнайкраще зрозуміють проблему та засвоять надану інформацію та навички. Під час тренінгу учні зможуть прийняти безпосередню участь в наведенні прикладів, розігруванні ситуацій, які можуть скластися між учнем та вчителем, матимуть можливість самі дійти правильних висновків.

Після тренінгу учасники - і учні, і вчителі - отримають роздатковий матеріал в формі пам'яток про поведінку в ситуаціях булінгу в школі, а також з ключовими тезами заходу. За можливістю, планується кава-пауза для створення неформальної обстановки, обміну враженнями та думками, контактами тощо.

Також вже ведуться роботи по створенню підготовчі сторінки в соцмережах для висвітлення тему та в майбутньому викладатимуться фото з тренінгів.

Мета:

1. Профілактика випадків булінгу саме вчителів в школах
2. Висвітлення проблеми та формування суспільної небайдужості до неї
3. Залучення до вирішення проблеми якомога більшої кількості молоді, вчителів, психологів, небайдужих громадян.

6.* Інформація стосовно доступності (результатів) проекту для мешканців міста Чернігова у разі його реалізації:

Лекції проводитимуться для таких вікових категорій:

- 6-8 класи (12-15 років)
- Вчителі, батьки, вихователі, представники батьківського комітету (різний вік)

Тренінг планується проводити на безкоштовній основі, відкритим для доступу.

Результати тренінгу мають покращити спілкування між учнями, вчителями, покращити навчальний процес, підвищити повагу до знань, до вчителя дорослими тощо.

Профілактичне значення тренінгів також є надважливим для виховання суспільства в цілому.

7. Обґрунтування необхідності реалізації проекту, а також його бенефіціари

Проблема булінгу в українських школах останнім часом почала різко зростати. Проте увага громадян звертається на те, що саме діти – жертви булінгу, але це не завжди так.

Психологічно безпечне освітнє середовище можливе лише тоді, коли всі учасники навчально-виховного процесу почувають я комфортно і безпечно. Вчитель, до якого ставляться зависокі вимоги, не може почуватися безпечно і відповідно створювати безпечну атмосферу учням. Тому основна мета нашого проекту - сприяння створенню того самого психологічно безпечного освітнього простору для вчителів, вихователів.

Наша робота міститиме три етапи: (Орієнтовний сценарій див. Додаток №2)

- 1) діагностичний: дослідження відчуття безпеки вчителів, батьків, учнів (вже розроблено анкету та почалося анкетування вчителів в школах міста)(див. Додаток №3)
- 2) практичний: проведення тренінгів за результатами.
- 3) профілактичне висвітлення результатів в соцмережах для поширення.

Також до завдань проведення заходів, серед молоді вікової категорії 12-16 років, а також педагогів можна віднести:

- розповісти учням, що жертвами булінгу можуть бути вчителі;
- пояснити учням, які є види, причини, прояви та наслідки булінгу на конкретних прикладах;
- закликати учнів стати з вчителями друзями для полегшення навчання в школі;
- захистити вчителів та навчити їх ефективній поведінці в ситуаціях булінгу.

Проблеми:

- Вседозволеність і навіть відкрита агресія підлітків щодо викладачів стають нормою у багатьох навчальних закладах.
- Явища цькування, приниження вчителів набувають критичного значення.
- Неактуальність професії вчителя через такі умови праці.
- Небажання молодих вчителів працювати в школі через булінг.

Що зміниться після реалізації проекту:

- Явище булінгу в школах Чернігова буде попереджене;
- Булінг вчителів зменшиться;
- Зменшиться кількість конфліктів між вчителями та дітьми;

- Життя в школі стане легшим;
- Зміна помилкового сприйняття учнями вчителів як ворогів;
- Запобігання зникненню та популяризація професії вчителя.
- Вчителі знатимуть як поводити себе в ситуаціях булінгу та навчатися запобігати цього.

8.* Орієнтовна вартість (брутто) проекту (всі складові проекту та їх орієнтовна вартість)

Складові завдання	Орієнтовна вартість (брутто), грн
1. Послуги надання тренінгу (послуги з розробки, проведення, організації): 14 заходів*600 грн/тренінг*3 тренери; детальна розробка тренінгів для кожної цільової групи +4000 грн та менеджмент проекту +10000 грн)	39 200 грн
2. Послуги з виготовлення роздаткового матеріалу (листівки або брошури - розробка дизайну, друк)	6 000 грн
3. Матеріали для тренінгів (або, за необхідністю – перерозподіл коштів частково на оплату онлайн платформи та послуг зв'язку для реалізації програми): <ul style="list-style-type: none"> • Маркери для фліпчарта (60 грн*14 упаковок, 840 грн) • Листи для фліпчарта (100 грн*14 упаковок, 1400 грн) • Папір А4 (80 грн * 20 пачок, 1600 грн) • Карти асоціативні МАК (3 упаковки *500 грн, 1500 грн) • Кольорові олівці (25 грн уп* 40 шт, 1000 грн), пластилін (30 грн * 100 шт, 3000 грн) 	9 340 грн
4. Послуга кейтерингу . (150 грн/особа*20 осіб*7 заходів) («Зустріч за кавою») (у разі карантинних обмежень кошти направити на оплату онлайн платформи або друк посібника для реалізації програми)	21 000 грн
5. Оренда, за потребою, загальнодоступного приміщення або шкільного (300 грн год*2 год*14 заходів)	8 400 грн
РАЗОМ:	83 940 грн

9.* Список з підписами щонайменше 15 громадян України, які належать до територіальної громади міста Чернігова, мають право голосу та підтримують цю пропозицію (проект) (окрім його авторів), що додається. Кожна додаткова сторінка

списку повинна мати таку ж форму, за винятком позначення наступної сторінки (необхідно додати оригінал списку у паперовій формі).

10.* Контактні дані авторів пропозиції (проекту), які будуть загальнодоступні, у тому числі для авторів інших пропозицій, мешканців, представників ЗМІ, з метою обміну думками, інформацією, можливих узгоджень і т.д. (необхідне підкреслити):

а) висловлюю свою згоду на використання моєї електронної адреси

vanyausov12345@gmail.com для зазначених вище цілей

Підпис особи, що дає згоду на використання своєї електронної адреси

Примітка:

Контактні дані авторів пропозицій (проектів) (тільки для Чернігівської міської ради), вказуються на зворотній сторінці бланку-заявки, яка є недоступною для громадськості.

11. Інші додатки (якщо стосується):

1. Презентація на дану тему;
2. Додаток №1 – підтвердження компетентності тренера;
3. Додаток №2 – орієнтовний сценарій заходу;
4. Додаток № 3 – результати соціологічного опитування, що було проведене в 5 школах Чернігова серед вчителів щодо наявності явища булінгу.

Додаток №1

УКРАЇНА

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Інститут соціальної та політичної психології
(науковий підрозділ Інституту психології ім. С.О. Рубинського НАН України)

ГАННИ МЕРІНИ

на підставі прилюдного захисту дисертації

Чепурній

Ганні Леонідівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

присуджено науковий ступінь

кандидата

психологічних наук
(за спеціальністю)

із спеціальності

соціально-психологія; психологія соціальної роботи
(за спеціальністю)

Голова Атестаційної комісії
Учений секретар

М.П.

ДИПЛОМ
КАНДИДАТА НАУК
ДК № 018288

Видано на підставі рішення Атестаційної комісії

від *24 листопада 2013 року*

Чепурній Ганні Леонідівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ

ДОДАТОК ДО ДИПЛОМА ПРО ВИЩУ ОСВІТУ
DIPLOMA SUPPLEMENT

Диплом / Diploma C18 030747 від / on 27.06.2018
Додаток / Supplement № 6435524 від / on 27.06.2018
(без диплома недійсний / not valid without the diploma)

Чернігівський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
імені К.Д. Ушинського
Chernihiv regional institute of post-
graduate pedagogical education
named after K.D. Ushynskyi

Цей Додаток до диплома відповідає моделі, яка розроблена Європейською комісією, Радою Європи і ЮНЕСКО/СЕПЕС. Метою Додатка є надання достатньої об'єктивної інформації для поліпшення міжнародної «прозорості» і справедливого академічного та професійного визнання кваліфікацій (дипломів, ступенів, сертифікатів тощо). Додаток до диплома містить опис характеру, рівня, контексту, змісту і статусу навчання, яке було виконано та успішно завершено особою, зазначеною в оригіналі кваліфікаційного документа, до якого додається цей Додаток. Додаток не повинен містити жодних оцінювальних суджень, тверджень щодо еквівалентності чи пропозицій щодо визнання. Інформація має бути наведена в усіх восьми розділах. Якщо інформація не надається, слід зазначити причину її відсутності.

This Diploma Supplement follows the model developed by the European Commission, Council of Europe and UNESCO/CEPES. The purpose of the supplement is to provide sufficient independent data to improve the international 'transparency' and fair academic and professional recognition of qualifications (diplomas, degrees, certificates etc.). It is designed to provide a description of the nature, level, context, content and status of the studies that were pursued and successfully completed by the individual named on the original qualification to which this supplement is appended. It should be free from any value judgments, equivalence statements or suggestions about recognition. Information in all eight sections should be provided. Where information is not provided, an explanation should give the reason why.

I. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИПУСКНИКА
INFORMATION ABOUT THE GRADUATE

1.1 Прізвище

Family name(s)

Ковальова

Kovalova

1.3 Дата народження

Date of birth

07.03.1976

1.2 Ім'я та по батькові

Given name(s)

Марина Олегівна

Maryna Olehivna

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗДОБУТУ КВАЛІФІКАЦІЮ
INFORMATION ABOUT THE QUALIFICATION

Кваліфікація випускника: ступінь вищої освіти, спеціальність (за необхідності – спеціалізація, освітня програма, професійна кваліфікація) / Qualification: Degree, Program Subject Area (if necessary Study program, Educational program, Professional qualification)

Психологія, психолог
Psychology, psychologist

Галузь знань / Field of Study

Соціальні та поведінкові науки
Social and Behavioral Sciences

2.3 Найменування і статус навчального закладу, який виконував освітню програму та присвоїв кваліфікацію /
Name and status of the the higher education institution delivered the study program and conferred the qualification

Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського. Комунальний навчальний заклад Чернігівської обласної ради.
Chernihiv regional institute of post-graduate pedagogical education named after K.D. Ushynskyi. Educational Establishment of Communal Form of ownership of Chernihiv Regional Council.

2.4 Мова(и) навчання / Language(s) of instruction

Українська
Ukrainian

III. ІНФОРМАЦІЯ ПРО РІВЕНЬ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ РАМКОЮ КВАЛІФІКАЦІЇ
INFORMATION ABOUT THE LEVEL OF THE QUALIFICATION

3.1 Рівень кваліфікації / Level of qualification

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Ability to solve complex problems and tasks in a given professional activity field either while supposes researching and/or innovations implementation under ambiguous conditions and requirements.

3.2 Офіційна тривалість програми / Official duration of programme

2 роки, заочна форма навчання (120 кредитів ЄКТС)
2 years, part-time form of studies, (120 credits ECTS)

3.3 Вимоги до вступу / Admission requirements(s)

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (магістра), на основі результату фахового вступного випробування
Education and qualification level of a Specialist (Master) on the basis of admission test in profession

Усього прописано
окриплених печаток
4 (чотири) аркуші

Додаток №2

Зміст та програма соціально-психологічного тренінгу «Профілактика булінгу вчителя»

У ході розробки та впровадження соціально-психологічного тренінгу ми дотримувались наступних базових принципів:

1. принцип активності та діяльності;
2. принцип дослідницької позиції;
3. співтворчість у суб'єкт-суб'єктній взаємодії;
4. принцип об'єктивації поведінки;
5. принцип довіри;
6. принцип добровільності.

Технологія профілактики булінгу вчителя включала наступні аспекти:

- 1) усвідомлення сутності булінгу;

- 2) оволодіння навичками подолання та попередження булінгу на когнітивному, емоційному та конативному рівнях;
- 3) подолання суперечливостей потребностно-мотиваційної сфери;
- 4) розвиток психологічно безпечного освітнього середовища, формування навичок партнерського спілкування.

Мета тренінгу. Сприяти осмисленню учасниками навчального процесу основних засад партнерського спілкування. Забезпечити набуття умінь та навичок протистояння булінгу на когнітивному, емоційному та конативному рівнях, усвідомлення того, що саме впливає на стиль міжособистісних взаємовідносин, на успішність в навчальній діяльності, оволодіння способами модифікації деструктивних дезадаптивних тенденцій. Розвиток у учасників навчально-виховного процесу рефлексії, здатності до емпатії, довіри, доброзичливості.

Основні завдання тренінгу:

1. Аналіз змісту булінгу вчителя.
2. Набуття умінь та навиків розрізнення проявів булінгу та просто конфліктних ситуацій..
3. Набуття умінь і навичок партнерського спілкування, подолання надмірної автономії, домінування, ворожості, високої тривожності, знецінення емоцій.

Тренінгова програма може бути модифікована залежно від запитів замовника, вікового та гендерного складу колективу, особливостей діяльності самого практичного психолога тощо. Залежно від конкретних завдань обсяг тренінгу також може змінюватися. Тренінгова програма унікальна тим, що передбачає спільну участь вчителів, дітей та батьків.

Програма побудована на основі інтегративного підходу, містить в собі когнітивно-поведінковий підхід (лекції, вправи на розвиток когнітивно-емоційної сфери, рольові ігри, поведінкові експерименти, домашні), техніки гештальт-терапії, арт-терапії, використання психодинамічних технік та ін., й охоплює різні сфери життя студентської молоді.

Важливим підтримуючим фактором для учасників тренінгу є можливість, за потреби, отримувати індивідуальну психологічну допомогу.

Програма соціально-психологічного тренінгу складається з наступних блоків:

I. *Інформаційно-діагностичний блок* – етап отримання нової інформації про себе, усвідомлення уявлень про свій Я-образ, постановки особистісних цілей під час тренінгу. Ознайомлення з поняттями булінг.

II. *Когнітивний блок* спрямований на усвідомлення та розрізнення адаптаційних (деадаптаційних) стратегій на когнітивному, емоційному, та поведінковому рівнях; зміну негативної установки по відношенню до емоцій, розвиток навичок рефлексії, оволодіння навичками зупинки, фіксації та об'єктивації автоматичних думок, та ірраціональних переконань, відпрацювання нових поведінкових навичок.

III. *Мотиваційний блок* містить заняття спрямовані на формування реалістичного цілепокладання та рівня домагань, що є, в свою чергу, основою мотивації прагнення до успіху та професійної самореалізації вчителя.

IV. *Комунікативний блок* передбачає набуття умінь і навичок партнерського спілкування. Усвідомлення та зміцнення кордонів власного психологічного простору вчителів, учнів, батьків. Формування ефективних комунікативних моделей завдяки розвитку навичок міжособистісної взаємодії, взаємосприйняття та взаєморозуміння всіх учасників навчально-виховного процесу.

Взаємодія вищеперерахованих блоків стає основою для гармонійної взаємодії з оточуючими, підвищення статусу вчителя, формування позитивної Я – Концепції.

Програма соціально-психологічного тренінгу

I. Інформаційно-діагностичний блок.

1. Вступна частина.

- 1.1. Вправа «Знайомство».
- 1.2. Введення групових правил.
- 1.3. Вправа «Взаємні презентації».
- 1.4. Інформаційне повідомлення «Булінг вчителя міфи і реальність».
- 1.5. Руханка «Атоми та молекули».
- 1.6. Арт-терапевтична вправа «Емблема професійної діяльності вчителя» («емблема учня», «емблема батьків»).
- 1.7. Заключний шерінг.

II. Когнітивний блок.

2. Взаємозв'язок думок, почуттів та поведінки.

- 2.1. Вправа «Комплімент».
- 2.2. Вправа «Мій емоційний світ».
- 2.3. Вправа «Я злюся коли...».
- 2.4. Вправа «Вгадай емоцію».
- 2.5. Вправа «Естафета».
- 2.6. Інформаційне повідомлення «Зв'язок думок емоцій та дій».
- 2.7. Руханка «Путанка».
- 2.8. Вправа «Оптимізм та песимізм».
- 2.9. Заключний шерінг.

III. Мотиваційний блок.

3. Адаптація та розвиток цілепокладання.

- 3.1. Вправа «Я хотів би як і ти гарно...».
- 3.2. Вправа «Моя професія».
- 3.3. Вправа «Мої цілі».
- 3.4. Інформаційне повідомлення «Досягнення цілі та компетентність у часі».

- 3.5. Вправа «Помічники та перешкоди у досягненні мети».
- 3.6. Вправа «Хвилина».
- 3.7. Арт-терапевтична вправа «Гардероб».
- 3.8 Вправа «Пастки соціальних мереж та інші поглиначі часу».
- 3.9. Вправа «Відверто кажучи».

IV. Комунікативний блок.

4. Переваги партнерського спілкування.

- 4.1. Вправа «Побажання».
- 4.2. Вправа «Чарівна рука».
- 4.3. Інформаційне повідомлення «Особливості партнерського спілкування».
- 4.4. Руханка «Кольори».
- 4.5. Вправа «Відкритість».
- 4.6. Вправа «Мій психологічний простір» .
- 9.8. Вправа «Я за тебе відповідаю».
- 9.9. Вправа «Про мене навпаки».
- 9.10. Вправа «Відверто кажучи».

10. Заключна частина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барно О. М. Особливості формування світогляду молоді на сучасному етапі розвитку суспільства / О.М. Барно // Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей / НАПН України, Ін-т соціальної та політичної психології; голов. редкол. С. Д. Максименко (голова) [та ін.]. – К. : Міленіум, 2007. – Вип. 16 (19).– С. 3 – 12.
2. Бек А. Когнитивная психотерапия расстройств личности / А. Бек, А. Фримен. – СПб. : Питер, 2002 – 544 с.

3. Бек А. Когнитивная терапия депрессии = Cognitive Therapy of depression / А. Бек, А. Раш, Б. Шо, Г. Эмери. – СПб. : Питер, 2003. – 304 с. – Серия : Золотой фонд психотерапии.
4. Валуйская Т. Л. Психологические особенности студентов отличников / Т. Л. Валуйская // Ананьевские чтения–2009. Современная психология : методология, парадигмы, теории. Вып. 2. Методологический анализ теорий, исследований и практики в различных областях психологи : [материалы научн. конф., 20–22 октября 2009 г., г.Санкт-Петербург]. – СПб. : Изд-во СПб. ун-та, 2009. – 613 с. – С. 95 – 96.
5. Вачков И. Основы технологии группового тренинга [учебн. пособие] / И. Вачков. – М. : Изд-во "Ось-89", 1999. – 176 с.
6. Вірна Ж. П. Позитивна особистість та логіка її життєвих програм / Ж. П. Вірна // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Серія : психологічні науки : [Зб. наукових праць] : у 2 т. – Чернігів : ЧДПУ, 2009. – Вип.74. – Т.1. – 280 с. – С. 71 – 75.
7. Єрмаков Т. І. Індивідуальне розуміння концепту «Я» як ключова компетентність особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства / Т. І. Єрмаков // Наук. студії із соціальної та політ. психології : зб. статей / НАПН України, Ін-т соціальної та політичної психології; голов. редкол. С. Д. Максименко (голова) [та ін.]. – К. : ТОВ Міленіум, 2002. – Вип. 6 (9). – 244 с. – С. 200 – 207.
8. Марсанов Г. И. Социально-психологический тренинг. 3-е изд., испр. и доп. / Г.И. Марсанов. – М. : Изд-во «Совершенство», 1998. – 208 с.
9. Петрунько О. В. Діти і медіа : соціалізація в агресивному медіа середовищі : [Монографія] / О. В. Петрунько. – Полтава : ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2010. – 480 с.
10. Семиченко В. А. Психология общения / В. А. Семиченко. – К. : «Магістр-S», 1997. – 150 с.

11. Степанов С. С. Популярная психологическая энциклопедия / С. С. Степанов. – М. : Изд-во Эксмо, 2005. – 672 с.
12. Титаренко Т. М. Особистісний потенціал як джерело життєвих домагань / Т. М. Титаренко // Наук. студії із соціальної та політ. психології : зб. статей / НАПН України, Ін-т соціальної та політичної психології; голов. редкол. С. Д. Максименко (голова) [та ін.]. – К. : Міленіум, 2005. – Вип. 12 (15). – С. 49 – 60.
13. Фоменко К. І. Особливості спрямованості студентів, що прагнуть до переваги та досконалості / К. І. Фоменко // Вісник ХНПУ ім. Г. С. Сковороди: Серія : Психологія. – Харків : ХНПУ, 2010. – Вип. 35. – С. 227 – 239.
14. Фопель К. Технология ведения тренинга [пер. с нем] / Клаус Фопель. – М. : Генезис, 2003. – 272 с.

Додаток №3

	31	21	25	12	електронне опитування	всього
всього вчителів	44	28	20	58	10	160
я є...						
вчитель молодших класів	2	14	17	42	0	75
вчитель старших класів	38	18	0	15	4	75
викладач внз	0	0	0	1	5	6
інше	4	1	3	0	1	9
мій вік						
22-35	10	8	6	4	6	34
35-50	20	9	10	24	4	67
51-65	12	8	4	26	0	50
більше 65	1	3	0	4	0	8
проблема булінгу в школі						
існує	24	13	11	30	10	88
не існує	20	15	9	28	0	72
я знаю що таке булінг						
так	40	25	18	46	9	138
скоріше так	4	3	2	10	1	20
ні	0	0	0	0	0	0
скоріше ні	0	0	0	2	0	2
я вважаю що						
Я була(-ув) жертвою булінгу	3	3	0	3	1	10
Мене ображали, але це був не булінг	15	3	6	27	2	53
Я була(-ув) свідком булінгу	8	7	7	9	6	37
Була(-ув) свідком, коли когось ображали, проте я не вважаю це булінгом	11	8	3	6	1	29
я був жертвою з боку						
учнів	2	1	1	3	1	8
вчителів-колег	1	2	0	3	6	12
батьків	2	5	2	7	0	16
інше	39	22	17	45	3	126
вид						
усний булінг	13	11	3	18	6	51
кібербулінг	4	1	2	1	1	9
не був жертвою	19	14	5	21	3	62
інше	8	2	10	18	0	38
реакція						
Зробила(-в) вигляд, що нічого не було і продовжила(-в) працювати далі	4	0	0	4	4	12
Намагалася(-вся) вирішити проблему безпосередньо «на місці» шляхом конструктивного діалогу з булером	22	11	9	33	3	78
Зверталась(-вся) по допомогу до батьків або керівництва	4	5	2	3	0	14
Зверталась(-вся) до поліції	0	1	0	0	0	1
інше	14	12	9	21	3	59